

A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK MAGYARORSZÁGI TARTÓZKODÁSÁNAK SZABÁLYOZÁSI ÚJÍTÁSAI, SAROKPONTJAI*

Regulatory innovations and cornerstones of the residence of third-country nationals in Hungary

CSEH-ZELINA GERGELY**

Jelen tanulmány a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló megváltozott jogszabályi környezet vizsgálatát helyezi a középpontba.

A kutatás apropója, hogy 2024. január 1. napjával lépett hatályba a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény (Btátv.). A Btátv. több újítást is bevezetett, amelyekkel átalakította az előző jogszabály [a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (Harmtv.)] által alkalmazott dogmatikai keretet és a gyakorlati alkalmazást.

A tanulmány célja, hogy – összehasonlító módszertant alkalmazva – rámutasson a Btátv. és a Harmtv. hasonlóságaira és eltéréseire.

Kulcsszavak: harmadik országbeli állampolgárok, idegenrendészeti eljárás, Harmtv., Btátv., összehasonlító módszertan

This study focuses on the changing legal environment for the entry and residence of third-country nationals.

The reason for the research is that Act XC of 2023 on the General Rules for the Entry and Residence of Third-Country Nationals (Btátv.) entered into force on 1 January 2024. The Btátv. introduced several innovations that transformed the doctrinal framework and practical application of the previous legislation [Act II of 2007 on the Entry and Residence of Third-Country Nationals (Harmtv.)].

* A Kulturális és Innovációs Minisztérium Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

** DR. CSEH-ZELINA GERGELY
egyetemi tanársegéd
Miskolci Egyetem ÁJK
Államtudományi Intézet
Közigazgatási Jogi Intézeti Tanszék
3515 Miskolc-Egyetemváros
gergely.cseh-zelina@uni-miskolc.hu
<https://orcid.org/0000-0001-6343-5798>

The aim of the study is to highlight the similarities and differences between the Btátv. and the Harmtv.

Keywords: *third country nationals, aliens law enforcement procedure, Harmtv., Btátv., comparative methodology*

Bevezető gondolatok

2024. január 1. napjával lépett hatályba a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény (a továbbiakban: Btátv.). A Btátv. a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvényt (a továbbiakban: Harmtv.) helyezte hatályon kívül. A Btátv. indokolása egyértelműen rögzíti, hogy a Harmtv. szabályozási garanciái nem védik meg a magyar állampolgárokat „az illegális migrációtól és annak negatív hatásaitól – ezért ... új megközelítésmódú, szigorúbb, feszegettebb [szabály]rendszert” kell kiépíteni.¹ Alapvetően a szabályozás egy valós probléma megoldására próbál megoldást találni, mivel az utóbbi 15 évben több migrációs hullám főként negatív hatásait szenvedte el hazánk.² A cél tehát egy szigorúbb, átláthatóbb és elődjéhez képest jóval centralizáltabb rendszer és törvényi keretének a megteremtése volt.

2007-ben a Harmtv. elfogadásának az oka hazánk Európai Unióhoz való csatlakozása volt, amely új helyzetet teremtett a „külföldiek” jogi megítélése kapcsán. A Btátv. megalkotásának célja a törvény általános indokolása alapján a migránsok hazánkba történő belépésére és tartózkodására vonatkozóan a Harmtv. befogadó szellemiségét meghaladó, szigorúbb szabályok bevezetése volt. A jogalkotó teljesen új alapokra kívánta helyezni az idegenrendészet rendszerét és a tartózkodás jogcímeit (vendég-befektetői „engedély”, huzamos tartózkodás stb.). Az Általános indokolás rögzíti továbbá, hogy az új szabályozásnak „nem a külföldieknek a magyar társadalomba való integrálás mihamarabbi megvalósítása és elősegítése” a célja, hanem meghatározott idejű és célú szabályozott tartózkodás, valamint munkavállalás hazánkban.

A fenti célok törvényi megjelenését hivatott jelen tanulmány kibontani. Célom a kutatás eredményeként rámutatni arra, hogy mennyiben változtatta meg ténylegesen

¹ Btátv. végső előterjesztői indokolása. Általános indokolás.

² Lásd erről bővebben: SZÉP Ferenc: A Magyarországra irányuló illegális migráció trendjei 2008–2023 között. *Magyar Rendészet* 2024/2., 17–37. <https://doi.org/10.32577/mr.2024.2.1>; MARSAL, Viktor: Hungary's Migration Policy. In: *The 2024 Hungarian EU Presidency*. (szerk.: Navracscics Tibor–Tárnok Balázs) Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2024, 233–250. https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/101113/1_206_The_2024_Hungarian_EU_Presidency.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=234 2025. március 25.; RITECZ György – SALLAI János: *A migráció trendjei, okai és kezelési lehetőségei*. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2016; GÖRBE Attiláné ZÁN Krisztina: A migráció mint a magyar idegenrendészet XX. századi történetének sajátos területe. In: *A modernkori magyar határrendészet száztiz éve*. (szerk.: Gaál Gyula–Hautzinger Zoltán) Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013, 193–208.

az idegenrendészeti hatóságok munkáját a Btátv. szabályozása, továbbá, hogy a törvényi szakaszok átdolgozása mennyiben szűkítette (esetleg tágította) a jogalkalmazók mozgásterét.

Még itt a gondolatmenetem elején szeretném rögzíteni, hogy valamennyi törvényi újítás rögzítése szétfeszítené jelenlegi tanulmányom kereteit, így a nóvumok közül csak a lényegesebbeket emelem ki.

A Harmtv. rendelkezéseit – is – feldolgozó számtalan tanulmány (csak, hogy pár szerzőt említsek: Hautzinger Zoltán, Görbe Attiláné dr. Zán Krisztina, Ács Vera Judit, Tóttós Ágnes), ismeretterjesztő és informatív tájékoztató, PhD-dolgozat és egyetemi tankönyv(fejezet) (Rózsás Eszter) is született, azonban a Btátv. hatálya alatt még kevés szakirodalmi mű látott napvilágot, amelynek legfőbb oka az egy évre visszanyúló gyakorlati alkalmazása.

A kutatástól azt várom, hogy az elkészített tanulmányom a tudományos szakirodalmi bázis színvonalas tárházát növeli, továbbá, hogy a jogalkotói szándék megvalósulásának visszatükröződését jómagam is igazolhatom.

1. A Btátv. és a Harmtv. összehasonlítása sarokpontok alapján

1.1. A Btátv. preambuluma új szerű mivolta

A két törvény nexusában fontos összemérni a preambulumokat, mint a jogalkotót vezérlő szempontokat rögzítő tételt.³

A Harmtv. preambuluma kitér a schengeni csatlakozással együtt járó európai uniós jogainkra és kötelezettségeinkre, továbbá a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 58. §-ára is, amely „magában foglalja a lakóhely és a tartózkodási hely szabad megváltoztatásának, illetve az ország elhagyásának a jogát, valamint a külföldi kiutasításának törvényességi elvét”.⁴ Itt tényszerűen alátámasztotta a jogalkotó, hogy milyen történés indokolja a Harmtv. megalkotását, mi ezáltal a jogalkotói szándék, és ennek alkotmányos alapot is biztosít.

A Btátv. esetében ezzel szemben nem a jogalkotói szándék tételes kibontása jelenik meg, hanem ahogy Hautzinger mondja a „jogalkotást tételesen igazolni szándékozó politikai akarat nyilvánul meg”.⁵ Megjelenik ez a felkiáltójellel záruló mondatokban, a jogszabályi preambulumokra nem illő szövegezésben és mondandóban, továbbá a preambulum szokatlanul hosszú mivoltában. A Btátv. preambuluma leginkább egy kiáltványhoz hasonlít, amelyben a társadalom számára megfogalmazott – politikai – mondandót kívánják közölni. Hogy ez alapvetően jó vagy nem, ezt nekem nem tisztem eldönteni, de azt megállapíthatom, hogy – közigazgatási – jogi szempontból a hagyományos

³ LAMM Vanda – PESCHKA Vilmos: *Jogi lexikon*. KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 1999.

⁴ HAUZINGER Zoltán: Preambulum az idegenjogi szakigazgatás rendszerében. *Belügyi Szemle* 2024/7., 1174. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2024.v72.i7.pp1167-1185>

⁵ HAUZINGER: i. m. 1176.

preambulumokhoz képest jelentős a változás és a preambulumok normativitását kevésbé előtérbe helyező megoldás.⁶

A Btátv. preambulumának felépítése tehát egy merőben új jogalkotási megoldás, amely a preambulumok – általánosan elfogadott – funkcióját kevésbé tölti be.

1.2. Az idegenrendészeti eljárást elindító kérelem

Mind a Harmtv., mind a Btátv. kérelembenyújtási logikája azonos. Az általános „tartózkodási engedély iránti kérelemhez” minden esetben csatlakozik egy „betétlap”, amely a tartózkodási jogcím (pl.: vendégmunkás, tanulmányi cél, képzés, gyógykezelés, családi együttélés stb.) alapján kerül meghatározásra. A tartózkodási engedély kérelemben természetesen az ügyfél már nyilatkozik arról, hogy milyen jogcímen kíván hazánkban tartózkodni, de ebben a kérelem formanyomtatványban „csak” általános feltételekre vonatkozó kérdések és személyes adatok szerepelnek. A betétlap az, amely jogcímspecifikus adatokat tartalmaz. Például, ha egy harmadik országbeli állampolgár hazánkban kíván vendégmunkásként munkát vállalni, a betétlapon nyilatkozni kell a leendő magyar munkáltatójának adatairól, a munkaköréről, az iskolai végzettségéről vagy éppen a munkavégzés helyéről. Továbbá, ha gyógykezelés céljából kíván hazánkban tartózkodni, akkor meg kell jelölni a fogadó egészségügyi intézmény nevét és székhelyét, ha kiskorú gyermekét vagy önmaga ellátására képtelen más családtagját kíséri, a családtag adatait és a magyarországi megélhetésre vonatkozó adatokat.

A kérelem formanyomtatvány kapcsán egyetlen lényegi változás, itt most nem beszélve a tartózkodási jogcímek által determinált betétlapokról, hogy a kérelmezőnek aláírásával hitelesítve külön nyilatkoznia kell az alábbi tényről. „Távozást önként vállalom, a távozási kötelezettségemnek az 5. pont szerinti országba fogok eleget tenni, ami számomra biztonságos származási vagy biztonságos harmadik országnak minősül, faji, vallási, nemzeti hovatartozás, egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás, vagy politikai vélemény miatt üldöztetés veszélyének, illetve az Alaptörvény XIV. cikk (3) bekezdésében⁷ meghatározottaknak nem vagyok kitéve.”⁸ Ezen tényről való kifejezett nyilatkoztatás oka, hogy a tartózkodási engedélyben foglalt időtartam lejártát követően az Országos Idegenrendészeti Hatóságnak (a

⁶ Vö. SÜLYÖK Márton – TRÓCSÁNYI László: Preambulum. In: *Az alkotmány kommentárja*. (szerk.: JAKAB András) Századvég, Budapest, 2009, 83–106. és VÖRÖS Imre: Preambulumot az Alkotmányhoz – de melyet? In: *Preambulum az alkotmányokban*. (szerk.: Lamm Vanda–Majtényi Balázs–Pap András László) Complex, Budapest, 2011, 23–31.

⁷ Senki nem utasítható ki olyan államba, vagy nem adható ki olyan államnak, ahol az a veszély fenyegeti, hogy halálra ítélik, kínozzák vagy más embertelen bánásmódnak, büntetésnek vetik alá.

⁸ Tartózkodási engedély iránti kérelem, 12. pont. Elérhető: <https://oif.gov.hu/storage/media/Formanyomtatv%C3%A1nyok/A%2043%202024%20BM%20rendelet%20szerinti%20%C3%BAjak/9%20%20Tart%C3%B3zkod%C3%A1si%20enged%C3%A9ly%20ir%C3%A1nti%20k%C3%A9relemHU%20M%C3%93D%20v%C3%A9gl.pdf>, 2025. március 29.

továbbiakban: OIF) ne kelljen vizsgálni azt, hogy van-e a kérelmező hazatérésének akadálya.⁹ A tartózkodási engedély iránti kérelem tovább szűkíti a 12. pontban megjelölt nyilatkozat ügyfélkörét, amikor rögzíti, hogy ezt a pontot csak szezonális munkavállalás célú tartózkodási engedély; beruházás megvalósítása céljából kiállított munkavállalás célú tartózkodási engedély; foglalkoztatási célú tartózkodási engedély, vendégmunkás-tartózkodási engedély, valamint Nemzeti Kártya kérelmezése esetén kell kitölteni.

1.3. Tartózkodási időtartam mint rendszerező tényező

A Btátv. egyik jelentős novuma, hogy a tartózkodás időtartama alapján rendszerezi a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi tartózkodását. A törvény differenciálja a rövid, a tartós és a huzamos idejű hazai tartózkodást, ezáltal az engedélyek rendszere letisztultabb és célorientáltabb lett. Ki kell emelni, hogy a Btátv. a tartózkodási jogcímeket taxatív felsorolja, azaz a Harmtv.-ben foglalt „egyéb célú” tartózkodási engedély lehetősége megszűnt. Ez annyit jelent, hogy 2024. március 1-jétől¹⁰ nem kérelmezhetnek tartózkodási engedélyt „egyéb cél” alapján a harmadik országbeli állampolgárok, mivel mindenképpen meg kell felelniük egy nevesített időtartamon belüli jogcím követelményrendszerének.

A rövid idejű tartózkodás szabályozása lényegében nem változott a Harmtv.-hez képest. „Rövid időtartamú tartózkodásnak minősül bármely száznolcvan napon belül kilencven napot meg nem haladó tervezett magyarországi tartózkodás.”¹¹ Ezen szakasz alapján a harmadik országbeli állampolgárok a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) szóló Európai Parlament és a Tanács 2016. március 9-i (EU) 2016/399 rendeletében foglaltak szerint léphetnek be hazánk területére. A rövid időtartamú magyarországi tartózkodás céljából történő beutazásához és tartózkodásához fő szabály szerint vízum szükséges.¹²

A tartós magyarországi tartózkodás alapvető szabálya sem változott a Harmtv.-hez képest. Az érvényes tartózkodási vízummal rendelkező harmadik országbeli állampolgár a vízumában foglalt tartózkodási idő (maximum 90 nap) lejártát követően Magyarország területén történő tartózkodásra – ha törvény másként nem rendelkezik – tartózkodási engedéllyel jogosult.¹³ A tartós tartózkodás tehát célhoz kötött és engedélyköteles. Fontos kiemelni továbbá, hogy a tartós hazai tartózkodás három

⁹ Kivételt képez ezen vizsgálat alól továbbá, ha a származási ország a nemzeti szinten biztonságosnak nyilvánított származási országok és biztonságos harmadik országok meghatározásáról szóló 191/2015. (VII. 21.) Korm. rendeletben meghatározott országok listáján szerepel.

¹⁰ A Btátv. rendelkezéseinek jelentős része 2024. január 1. napjával lépett hatályba, azonban az idegenrendészeti ügyintézés 2024. március 1. napjával indult el újra, és erre az átmeneti helyzetre több átmeneti rendelkezést tartalmaz a Btátv. (286–287. §§).

¹¹ Btátv. 3. §.

¹² RÓZSÁS Eszter: A külföldiek igazgatása és a menedékjog. In: *Közigazgatási jog. Különös rész.* (szerk.: Rózsás Eszter) Ludovika, Budapest, 2021, 59.

¹³ Btátv. 4. § (1) bek.

szempont alapján korlátozható. Ezek az állampolgársági, a létszám vagy a foglalkozási szempontok.¹⁴

A huzamos magyarországi tartózkodást megalapozó jogcímek köre szűkült a Btátv.-ben. A Harmtv. alapján bevándorlási engedély, letelepedési engedély, ideiglenes letelepedési engedély, nemzeti letelepedési engedély vagy EK letelepedési engedély alapján lehetett valakit letelepedettnek vagy bevándoroltnak tekinteni. Természetesen a Btátv. hatálybalépése előtt kiadott engedélyek is huzamos tartózkodási engedélynek minősülnek.¹⁵ Itt fontos kiemelni, hogy a Harmtv. terminológiája szerinti bevándorolt és letelepedett kategóriákat váltotta a huzamos tartózkodás bevezetése a Btátv.-ben. A Btátv. megkülönbözteti az ideiglenes tartózkodási kártyát, a nemzeti tartózkodási kártyát és az EU tartózkodási kártyát, tehát csak három – taxatív – jogcímet rögzít a 74. § (1) bekezdés b) pontjában. Ez a tartózkodási forma Magyarországon területén – fő szabály szerint – határozatlan időtartamú tartózkodásra jogosít.

1.4. Megújuló eljárási szabályok

A Btátv. és a Harmtv. is kénytelen volt – több ponton is – „megismételni” vagy saját különös szabályrendszerére transzformálni az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) rendelkezéseit. Ennek oka, hogy az idegenrendészeti eljárásokra az Ákr. hatálya nem terjed ki, mivel ez is egy ún. „kivett eljárás”.¹⁶ Így a Btátv. 9. részét „Az idegenrendészeti eljárásnak”, azaz az Ákr.-re mutató szabályoknak szenteli a jogalkotó, ahogy tette ezt IX. fejezetében (Eljárási szabályok) a Harmtv. is.

A Btátv. a hatósági ügyintézés online irányba való elmozdulási irányát követve az ügyféllel való kapcsolattartás szabályaiban is ebbe az irányba lépett előre. A Btátv. az elektronikus ügyintézés minél szélesebb körű megvalósítása érdekében kiemelte az idegenrendészeti ügyindítási elektronikus felületet,¹⁷ amely számos esetben¹⁸ az elsődleges kapcsolattartási forma lett a hagyományos ügyintézési módokhoz képest. Például, ha a kérelemre induló eljárásban a harmadik országbeli állampolgár meghatalmazottja jogi képviselő vagy jogi személy, a kérelmet kizárólag az idegenrendészeti ügyindítási elektronikus felületen lehet benyújtani. Bár már a Harmtv. hatálya alatt is működött az idegenrendészeti ügyindítási elektronikus felület, de az elektronikus ügyintézés, kapcsolattartás lehetőségét a Harmtv. még nem kezelte prioritásként és Btátv.-hez¹⁹ képest kevesebb esetben adott lehetőséget az elektronikus úton előterjesztett kérelmek kizárólagosságára.²⁰

Eljárási szempontból is utalnom kell arra a tényre, amit már a 1.3 alfejezetben rögzítettem. A tartózkodási időtartam alapján történő törvényi kategorizálás azt hozta

¹⁴ Btátv. 4. § (3) bek.

¹⁵ Btátv. 74. § (1) bek. a) pontja.

¹⁶ Ákr. 8. § (1) bek. d) pontja.

¹⁷ <https://enterhungary.gov.hu/eh/>, 2025. március 20.

¹⁸ Btátv. 166. § és 166/A. §§

¹⁹ Btátv. 168. § (9) bek.

²⁰ Harmtv. 86/J. § (6a) bek.

magával, hogy már csak egzakt, a Btátv.-ben megjelölt tartózkodási jogcímek, célok esetén lehet hazánkban tartózkodni. A Harmtv. megengedőbb rendelkezése (egyéb célból²¹) lehetőséget adtak például egy szociokulturális kutatást végző harmadik országbeli állampolgár részére, aki a magyar kultúra megismerését tűzte ki céljául, hogy hazánkban tartózkodjon és kutatásait elvégezhesse. Ilyen esetben a Btátv.-ben meghatározott egyéb célok²² alkalmazását rendeli alkalmazni a törvény. Amennyiben valamely kérelmező nem tudja saját magát egyik tartózkodási jogcím alá sem besorolni, nemzeti érdekre tekintettel kérheti a tartózkodási engedélyt.²³ Itt hangsúlyozni szükséges, és a potenciális ügyfeleket tájékoztatni kell arról, hogy az idegenrendészetért és menekültügyért felelős miniszter (jelenleg a belügyminiszter) a Btátv.-ben nevesített magyarországi érdek (gazdasági, nemzetpolitikai, tudományos, kulturális és sportérdek²⁴) alapján engedélyezheti a tartózkodást. Továbbá azt is szükséges közölni, hogy a belügyminiszter szakhatóságokat is bevonhat az eljárásba és egyéb testületek véleményét is kikérheti, éppen ezért a kérelmet támogató iratokkal kell alátámasztani, hogy az előterjesztés megalapozottsága biztosított legyen.

Az egyéb célból történő kérelembenyújtás eltörlése természetesen több fronton okoz problémát. Rá kell arra is mutatni, hogy bár a nemzeti érdek az a jogcím, ami a legmegfelelőbb az egyéb cél „pótlására”, de konkrét probléma esetén más célok is szóba jöhetnek. Például, ha a harmadik országbeli állampolgár doktori tanulmányokat folytat hazánk egyik felsőoktatási intézményében és a PhD-disszertáció megvédésének időpontja kívül esik²⁵ a tartózkodási engedélyben foglalt időintervallumon, ekkor a Harmtv. alapján egyéb célú tartózkodási engedélyt kapott volna, azonban ez a Btátv. alapján nem lehetséges. Ezeket a hallgatókat valamilyen egzakt jogcím irányába kell terelni, mint például az álláskereső vagy vállalkozásindítás²⁶ vagy bármely munkavégzésre irányuló engedély.

Mi a helyzet azonban, ha mégsem talál az ügyfél számára megfelelő jogcímet? A Btátv. erre a problémára is kínál egy rövid távú megoldást.²⁷ Ha az ügyfél olyan harmadik országbeli állam állampolgára, amely szerepel a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1806 rendeletének (2018. november 14.) II. mellékletében, akkor lehetősége van 90 napot meg nem haladó időtartamban vízummentesen hazánkban tartózkodni.

²¹ Harmtv. 28. § (1) bek.

²² Btátv. 6. § (1) bek. e) pontja.

²³ Btátv. 67. §

²⁴ Btátv. 67. § (3) bek.

²⁵ A PhD-védés konkrét időpontjának meghatározása esetén legalább hét (elnök, konzulens, bírálók és bizottsági tagok) PhD-fokozattal rendelkező személy számára kell megfelelő, közös időpontot találni, tehát – sajnos – fennáll a reális veszélye annak, hogy maga a védés időpontja a tartózkodási engedélyben foglalt időtartamon kívülre esik.

²⁶ Btátv. 55. § (1) bek.

²⁷ Btátv. 13. § (1) bek.

1.5. Tartózkodási engedélytípusok változásai

Összességében elmondható a Btátv. által újrastrukturált jogcímeiről, hogy egy sokkal letisztultabb rendszer képét mutatják. Ezt jól példázza, hogy míg a Harmtv. „A száznyolcvan napon belül kilencven napot meghaladó tartózkodásra vonatkozó különös szabályok” cím alatt mindegyik tartós jogcímen való tartózkodás feltételeit (pl.: családi együttélés, szezonális munkavállalás, tanulmányi célú tartózkodás stb.) egymás után, tördelés nélkül, kicsit már átláthatatlanul rögzítette a törvény, addig a Btátv. a különös szabályokat külön fejezetekbe (pl.: IV. fejezet – A vendégmunkás, VIII. fejezet – A családi együttélés biztosítása) szedi.

Elsőként rögzíteni szükséges, hogy a munkavégzéssel kapcsolatos engedélyek²⁸ körében volt a legjelentősebb változás a Btátv. bevezetésével. Itt is kiemelt szereppel bír a vendégmunkás-tartózkodási engedély.

A Harmtv. korábbi szabályozása alapján általában 1 évre adták ki (kivétel pl. a szezonális munkavállalás 6 hónapos időtartamával²⁹) a munkavállalási célú engedélyeket, de ezeket lehetett hosszabbítani és a Magyarországon való letelepedésre is alapot adhatott. Ezt a Btátv. erőteljesen korlátozta, főként a vendégmunkás-tartózkodási engedély esetében.

A szezonális vendégmunkás Btátv.-ben foglalt szabályozása alapjaiban nem tér el a Harmtv.-től, azonban a hatályos szabályozásban szűkítésként megjelenik, hogy „a szezonális munkavállalás célú tartózkodási engedély érvényessége alatt és annak lejártát követően más jogcímen tartózkodási engedély kiadása belföldön nem kérelmezhető”.³⁰ Tehát a szezonális munka elvégzését követően vissza kell térnie anyaországába.

A másik három munkavégzéssel kapcsolatos engedély (vendégmunkás foglalkoztatása beruházás megvalósítása érdekében; foglalkoztatási célú tartózkodási engedély és a vendégmunkás-tartózkodási engedély) esetében hosszabb tartózkodási időintervallumot enged a törvény. Az első esetben a beruházás megvalósításáig, de legfeljebb 3 évig,³¹ a másik két esetben pedig legfeljebb 2 évig³², ami legfeljebb 1 évvel hosszabbítható meg, tehát a maximális magyarországi tartózkodás 3 év ezen esetekben is. Erről a meghosszabbításról azonban el kell mondani, hogy nem automatikusan

²⁸ A Harmtv. tekintetében lásd bővebben: ÁCS Vera Judit: *Külföldiek magyarországi foglalkoztatása*. Wolters Kluwer, Budapest, 2015. A Btátv. tekintetében lásd bővebben: HORVÁTH István – SZLADOVNYIK Krisztina: Harmadik országból jöttek. I. rész. Munkavállalási lehetőségek és kötelezettségek Magyarországon. *Adó* 2024/4., 83–88. és HORVÁTH István – SZLADOVNYIK Krisztina: Harmadik országból jöttek. II. rész. Munkavállalási lehetőségek és kötelezettségek Magyarországon. *Adó* 2024/5., 81–88.

²⁹ Lásd erről bővebben: URBÁN Ferenc: A 2023. évi XC. törvény hatása a külföldiek munkavállalására. In: *A rendszet tudománya és gyakorlata*. (szerk.: Gaál Gyula–Hautzinger Zoltán) Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, Pécs, 2024, 229.

³⁰ Btátv. 23. § (4) bek.

³¹ Btátv. 25. § (1) bek.

³² Btátv. 28. § (5) bek. és 31. § (1) bek.

történik meg, hanem csak megalapozott esetben lesz jogosult további maximum 1 évig hazánkban tartózkodni a kérelmező.

A Harmtv. alapján,³³ amennyiben huzamos ideje jogszerűen tartózkodott hazánkban a munkavállaló, családegyesítési kérelmet nyújthatott be, ez azonban minden egyes munkavállalási célú engedély esetében kizárt³⁴ a Btátv. alapján.

A fenti általános szabályokon túl a vendégmunkás-tartózkodási engedély és a foglalkoztatási célú tartózkodási engedély esetében a Btátv. bevezetett egy az OIF-on túli „szabályozót”, amikor is rögzíti, hogy ezen két engedélytípus esetében az OIF nem adhat ki több engedélyt éves szinten, mint amit a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter évente meghatároz.³⁵ 2025-ben a két megjelölt engedély legmagasabb száma 35 000 db.³⁶

A vendégmunkás-tartózkodási engedély és a foglalkoztatási célú tartózkodási engedély körében a Btátv. bevezette a célszágrendszert. Ez azt jelenti, hogy harmadik országbeli vendégmunkások csak kijelölt célszágokból érkezhetnek hazánkba.³⁷ Ennek jogszabályi alapját a vendégmunkások Magyarországon történő foglalkoztatásáról szóló 450/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet adja, amely 1. számú mellékletében két országot jelöl meg, Georgiát és Örményországot. Ezt egészítette ki a vendégmunkások Magyarországon történő foglalkoztatásáról szóló 450/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése, valamint 2. § (2) bekezdése szerinti országok meghatározásáról szóló külgazdasági és külügyminiszter 2/2025. (I. 9.) KKM közleménye³⁸, amelyben az említett két ország mellé a Fülöp-szigeteki Köztársaságot is felveszi. Tehát jelenleg három harmadik országbeli államból jöhetnek hazánkba munkavállalók. Ennek oka, hogy ezen országok esetén biztosítható jelenleg, hogy a hazai és uniós jogszabályokban foglaltak be nem tartása esetében az állampolgár elhagyja Magyarország területét, és valamely országba visszatér.

A munkavállalási célú engedély körében tehát kijelenthető, hogy a jogalkotó jelentős mértékben szigorúbb, több engedélyezési, jóváhagyási elemet tartalmazó folyamatot hozott létre, ahogy a törvényi indokolás rögzíti, „a munkavállalás szabályozott keretek között történő rögzítése” szükségeltetett. Ennek oka, hogy a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi tartózkodásának indoka legjellemzőbben a munkavállalás.

A másik jogcím, amit ki szeretnék emelni, az a tanulmányi célú tartózkodás. A kérelmezés feltételeiben szignifikáns változás nem történt a Harmtv.-hez képest, azonban

³³ Harmtv. 19. § (1) bek.

³⁴ Btátv. 71. § (4) bek. b)–e) pontok.

³⁵ Btátv. 31 § (4) bek.

³⁶ A Magyarországon évente összesen kiadható foglalkoztatási célú tartózkodási engedélyek és vendégmunkás-tartózkodási engedélyek számáról szóló 51/2024. (XII. 23.) NGM rendelet 1. § (1) bek.

³⁷ Btátv. 28. § (3) bek. és 30. § (1) bek. c) pontja.

³⁸ A vendégmunkások Magyarországon történő foglalkoztatásáról szóló 450/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. § (2) A külpolitikáért felelős miniszter a Magyar Közlöny mellékletét képező Hivatalos Értesítőben közzétett közleményben sorolja fel azon harmadik országokat, amelyek az 1. § (2) bekezdésben foglalt feltételnek megfelelnek.

az engedélyezés időtartamában igen. A Harmtv. csak a minimális időtartamot rögzítette (legalább 1 év), a Btátv. viszont a minimális időtartamot átvette a Harmtv.-ből és legfeljebb 3 évben maximalizálta az érvényességi időt.³⁹ 1 évnél rövidebb képzési idő esetén mindkét jogszabály a képzési időhöz igazodó engedélyezési időtartamot határozott meg. A tanulmányi célú tartózkodási engedély meghosszabbítására korábban legalább 1 és legfeljebb 2 év állt rendelkezésre az OIF hatósági ügyintézőinek, de a Btátv. a maximális felső értéket itt is 3 évre módosította.⁴⁰ A tanulmányi célú tartózkodási engedély esetében a Btátv. ugyanúgy kizárja a családi együttélés biztosítását, mint a foglalkoztatási célú engedélyek esetében.⁴¹ A Btátv. újítása továbbá (mivel ilyen jellegű rendelkezést a Harmtv. nem tartalmazott), hogy a tanulmányi célból hazánkban tartózkodó „harmadik országbeli állampolgár munkát a szorgalmi időszakban hetente legfeljebb harminc órában, szorgalmi időszakon kívül évente legfeljebb kilencven napon teljes munkaidőben végezhet”.⁴² Hasonló jellegű rendelkezést a Harmtv. is tartalmazott a 20. § (3) bekezdésében 2016. június 1. napjáig, amikor is törölték a jogszabályból. Ezután is „alkalmazta” az OIF az ilyen jellegű munkavégzési lehetőséget, mivel a harmadik országbeli állampolgárok kutatás, tanulmányok folytatása, gyakorlat, önkéntes szolgálat, diákcseraprogramok vagy oktatási projektek, és au pair tevékenység céljából történő beutazásának és tartózkodásának feltételeiről szóló az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/801 irányelve (2016. május 11.) rögzítette ennek a keretét.

Ezt a két jogcímet azért emeltem ki, mert ezek esetében jelenthető az ki, hogy jelentősebb változás ment végbe a Harmtv.-Btátv. átmenettel. Azt is lehetne mondani, hogy a leírtak alapján ezek a változások nem szignifikánsak. Lehet, hogy elsőre nem tűnnek annak, viszont a módosítások egyértelműen erőteljesebb állami kontroll irányába mutatnak, ami az OIF dolgozóira nagyobb munkaterhet ró.

Záró gondolatok

A Btátv. elődjéhez, a Harmtv.-hez képest szigorítja és folyamatosan kontroll alatt tartja a magyarországi beutazást és tartózkodást. Továbbá felső határok jogszabályba építésével „lehatárolja” azokat, akik hosszabb távon kívánnak maradni, és azokat is, akik csak ideiglenesen jöhetnek (pl.: vendégmunkások, tanulmányi célú tartózkodás).

A tartózkodás időtartamának átstrukturálásával és a jogcímek egyedi követelményrendszerének és „jogosultság-csomagjának” a meghatározásával szerkezetileg egy könnyebben áttekinthető jogszabályt fogadott el a jogalkotó.

³⁹ Harmtv. 21. § (3) bek. a) pontja és Btátv. 54. § (3) bek. a) pontja.

⁴⁰ Harmtv. 21. § (4) bek. és Btátv. 54. § (4) bek.

⁴¹ Btátv. 71. § (4) bek. g) pontja.

⁴² Btátv. 54. § (8) bek.

Természetesen nem vitatható, hogy a Btátv. a Harmtv. bázisára épült,⁴³ mivel ami jól működik és megfelelő céllal használható, akkor azt a szabályozás szintjén is meg kell tartani. A jogalkotó viszont ahogy már utaltam is rá, az erősebb állami kontroll irányába terelte a szabályozást⁴⁴, nem maradt meg a liberális, Harmtv. szerinti felfogás „talaján”.

A vizsgált törvényi szakaszok arra engednek következtetni, hogy a Btátv. egy feszesebb, több garanciális elemet tartalmazó szabályozást épített ki, amely a jogalkalmazók számára kevesebb mozgásteret hagyott⁴⁵, alkalmazása azonban pontosan a sztrikt mivolta miatt a beletanulást és a törvényi rendelkezések gyakorlati megismérlését követően vélhetően könnyebb lesz.

Felhasznált irodalom

- [1] ÁCS Vera Judit: *Külföldiek magyarországi foglalkoztatása*. Wolters Kluwer, Budapest, 2015.
- [2] GÖRBE Attiláné ZÁN Krisztina: A migráció mint a magyar idegenrendészet XX. századi történetének sajátos területe. In: *A modernkori magyar határrendészet százötíz éve*. (szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán) Magyar Rendészetudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2013, 193–208.
- [3] HAUTZINGER Zoltán: Preambulum az idegenjogi szakigazgatás rendszerében. *Belügyi Szemle* 2024/7., 1174.
<https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2024.v72.i7pp1167-1185>
- [4] HORVÁTH István – SZLADOVNYIK Krisztina: Harmadik országból jöttek. I. rész. Munkavállalási lehetőségek és kötelezettségek Magyarországon. *Adó* 2024/4., 83–88.
- [5] HORVÁTH István – SZLADOVNYIK Krisztina: Harmadik országból jöttek. II. rész. Munkavállalási lehetőségek és kötelezettségek Magyarországon. *Adó* 2024/5., 81–88.
- [6] LAMM Vanda – PESCHKA Vilmos: *Jogi lexikon*. KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 1999.
- [7] MARSAI Viktor: Hungary’s Migration Policy. In: *The 2024 Hungarian EU Presidency*. (szerk.: Navracsics Tibor – Tárnok Balázs) Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2024, 233–250. <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/hand>

⁴³ Lásd többek között a tanulmányi célú tartózkodási engedély első három feltételét, amelyet szó szerint átvett a Btátv. [54. § (1) bek. a)–c) pontok] a Harmtv.-ből [21. § (1) bek. a)–c) pontok], de nagyon sok példát lehet még mutatni a két jogszabályból.

⁴⁴ Lásd többek között, amikor a Btátv. az összes munkavállalási célú engedély esetében generálisan kizárja a családi együttélés lehetőségét.

⁴⁵ Hozzáteszem, hogy a törvény megalkotásának célja és a preambuluma alapján egyértelműen szándékosan.

- le/20.500.12944/101113/1206_The_2024_Hungarian_EU_Presidency.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=234 2025. március 25.
- [8] RÓZSÁS Eszter: A külföldiek igazgatása és a menedékjog. In: *Közigazgatási jog. Különös rész.* (szerk.: Rózsás Eszter) Ludovika, Budapest, 2021, 51–69.
- [9] RITECZ György – SALLAI János: *A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei.* Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2016.
- [10] SÜLYÖK Márton – TRÓCSÁNYI László: Preambulum. In: *Az alkotmány kommentárja.* (szerk.: Jakab András) Századvég, Budapest, 2009, 83–106.
- [11] SZÉP Ferenc: A Magyarországra irányuló illegális migráció trendjei 2008–2023 között. *Magyar Rendészet* 2024/2., 17–37.
<https://doi.org/10.32577/mr.2024.2.1>.
- [12] URBÁN Ferenc: A 2023. évi XC. törvény hatása a külföldiek munkavállalására. In: *A rendészet tudománya és gyakorlata.* (szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán) Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, Pécs, 2024, 227–232.
- [13] VÖRÖS Imre: Preambulumot az Alkotmányhoz – de melyet? In: *Preambulum az alkotmányokban.* (szerk.: Lamm Vanda – Majtényi Balázs – Pap András László) Complex, Budapest, 2011, 23–31.